

posuit. Apud geometras enī scdm cōsationē quę
apud eos uirtus appellatur ex solido & qua
drato. uel in sex cubitis unus deputatur si gene
raliter. uel ut recentos similitudinem deduca
tur. Quę utiq. ratio si obseruetur in huius
arce mensura. inueniuntur & longitudinis
& latitudinis tanta spacia quę uere totius
mundi reparanda germina & uniuersarum
animantium capere potuerint rediua sen
taria. Hęc quantum ad historie p̄tine ratio
nem aduersum eos dicta sunt. qui in pugna
re scripturas ueris testamēti nituntur tan
quam impossibilia quędam & inrationabilia
continentes. Nunc uero iam dep̄cantes eū
prius qui solus potest delectione ueris
testamēti auferre uelamen. tēptemus in
quirere quid & iam spiritualis edificatiōis
contineat magnifica hæc arce constructio
ut ergo ut ego p̄paritate sensus mei ad
sequi possim qđ illud diluuium quo pene
finis tunc datus ē mundo. formā teneat
finis illius qui uere futurus ē mundi. qđ
& ipso dñs p̄nuntiavit dicens. sicut enī
indieb. noe emebant. uendebant. aedifi
cabant. nubebant. & nuptiū tradebant. &
uenit diluuium & p̄didit omēs. ita erit
& aduentus filii hominis. In quo euidenter
unā eandemq. formam diluuii qđ p̄cessit.
& finis mundi quem uenturū dicit designat.
ut ergo tunc dictum ē ad illum noe ut
facere arcam & introducere in eam secum
non solum filios & p̄ximos suos. uerū & iam
diuersi generis animalia. ita & iam ad n̄m
noe qui uere solus iustus ē & solus p̄fectus
est dñm ih̄m xp̄m in consummatione sæcu
lorū dictum est a patre. ut facere sibi arcē
ex lignis quadatis & m̄suras ei dare cēlestib.
sacramētis repleas. Hoc enī designatur in
psalmo ubi dicit. p̄ce a me & dabo tibi

gentes hereditatē tuam & possessionē tuam
terminos t̄ræ. Construit ergo arcam & se
cit in ea nidol. idē promptuaria quędam
quibus diuersi generis animalia recipiant
de quibus & prophēa dicit. Perge populus
meus & intra in promptuaria tua. abscond
te parump̄ donec transeat furor irę meę.
Conferatur ergo populus hic qui saluatur
in eccl̄a illis omb. siue hominibus siue
animalib. quę saluata sunt in arca. Veri
qm̄ non est omnū unum meritum nec
unus infide p̄fectus. idcirco & arca illa
non unam p̄b̄e omb. mansionē. sed bica
metata sunt inferiora. & tricametata
superiora. Et nidi nidi distinguuntur in
ea. ut ostendat quia & in eccl̄a licet omēs
intra unam fidem contineant atq. uno
baptismate diluantur. non tam unus
omb. atq. idem p̄fectus ē. sed unusquisq.
in suo ordine. Aliquidem qui p̄rationabi
lem scientiam uiuunt & idonei sunt
non solum semetipsos regere sed & alios do
cere. qm̄ ualde pauci inueniunt. Lau
corum qui cum ipso noe saluantur &
proxima ei p̄p̄nuitate iunguntur
tenent figuram. Sicut & dñs n̄r uerus noe
xp̄s ih̄s paucos habet p̄ximos. paucos
filios & propinquos qui uerbi ei partici
pes sunt & sapientię capaces. & hi sunt
qui in summo gradu positi sunt & in sum
mate arce conlocantur. Ceterum multa
tudo in rationabiliū animalū ut & iā beati
in inferiorib. locis habentur. & eorū maxi
me quorum fertatē sc̄ntiā nec fidei
dulcedo molliunt. Superiores ū aliquan
tulo ab his sunt quilibet minus rationis
plurimū tam simplicitatis innocentieq.
custodiunt. & sic p̄ singulos gradus habi
tationum ascendentib. p̄uenit ad ipsū

STAATSBIBLIOTHEK ZU BERLIN
PREUSSISCHER KULTURBESITZ

Signatur: *Ms. Phil. 1670*

f. 85

salutis edificat et bibliotheca ut ita dicam
intra se huius consecrat uerbi. longitudine mea
et latitudine & altitudinem fide caritate et
spem collocat. Fidem quoniam ad longitudinem
uitae immortalitatemque distendit. Latitudine
caritatis indulgentiae et benignitatis fundat
affectu. Altitudine spei ad celestia erigit
et excelsa. Super terram enim ambulans. in celis
habet conuersationem. Summa uero actuum
suorum refert ad unum. Scit enim quia
omnes quidem currunt. sed unus accipit
palma. scilicet qui cogitationum uarietate
et instabilitate mentis non fuerit multiplex
ad hanc bibliothecam non ex agrestibus et in politis
sed ex quadratis & secundum deunitatis
lineam directis construit lignis. id est non
ex secularium ductorum sed ex prophetis
atque apostolicis uoluminibus. Ipsi enim sunt
qui diuersis temptationibus; edolati resecatis
omnibus; uitis & excisis. quadrata continent
uitam & ex omni parte liberatam. Nam
ductores secularium librorum possunt
quidem dici ligna excelsa & ligna umbrosa.
sub omni enim ligno excelsa & nemo uerso
accusatur fornicatus esse in hoc. Quia illi
loquuntur quidem excelsa & florida. utuntur
eloquentia. non tamen ita egerunt ut locuti
sunt. & ideo non possunt ligna quadrata
nominari. Quod in eis nequaquam uita
& sermo conlibet. Tu ergo si facis dicam
si bibliothecam congregas ex sermonibus
prophetis & apostolicis uel eorum qui eos
rectis lineis fidei secuti sunt congrega
Biblicam epistolam & typicam epistolam facito eam;
Ex ipsa narrationes historicas discere
Ex ipsa mysterium magni quod in xpo et
in ecclesia impletur agnosce. Ex ipsa etiam
emendare mores. reserare uita. purgare
anima. atque exuere eam omni uinculo

captiuitatis intellegere. Nidos in ea et nidos
diuersarum uirtutum et perfectum collocans.
dentus sane et de foris bituminabitur ea corde
fide gerens. ore confessione proferens. intus
scientiam foris opera habens. Intus
corde mundus. foris castus corpore incedens.
In hanc ergo archam siue eam bibliothecam diuinorum
librorum. siue anima fidelem secundum mora
lem interim locum ponamus. introducere debet
etiam animalia ex omni genere. non solum
munda sed immunda. Sed munda quidem
animalia facile possumus dicere quod memoria
eruditio. intellectus. examinatio et uideri
eorum quae legimus. alia quae his similia intel
legi possunt. De immundis uero pronuntiare
difficile est. quae et binabina nominantur.
Verum tamen quantum in difficultatibus locis audere
possumus. puto quod concupiscentia et ira
quia inest omni animae. necessario iste
secundum hoc quod ad peccandum hominum famu
lantur. immunde dicuntur. Secundum hoc
uero quod neque posteritatis sine concupiscentia
successio reparatur. neque emendatio ulla sine ira
potest. neque disciplina constare. necessario et
conseruande dicuntur. Et quamuis haec iam
moralis sed naturalis ratione discussa uideantur.
tamen quae ad praesens occurrere potuerunt
pro edificatione tractauimus. Siquis sane
potuerit ex omni ipsa sibi conferre et comparare
scripturam diuinam. et spiritalibus spiritalia coapta
re. nec nos lateat quod plura hoc in loco profundi
et arcam mysterii secreta reperire
ut nunc nos adducere in medium uel probare
ut temporis tibi pro audientibus laborem possumus
impariam diuina misericordia deprecemur. quos non
solum audire uerbi sui faciat sed et ad opus.
et inducat super nos etiam animas dilanantem aquam
sugere delectum in nobis quae sit et delenda et uiu
fide quae iudicat et uiuificanda per christum dominum nostrum

STAATSBIBLIOTHEK ZU BERLIN
PREUSSISCHER KULTURBESITZ

Signatur: Ms. Phil. 1670

f. 10r